

1847

661

Ma = rahwa 11. 639.

K a l e n d e r

ehf

L ä h t - r a m a t

1847

aasta peale, pärrast

J e s u s e K r i s t u s e

sündimist.

Sel aastal on 365 päeva.

Vernus

krüskitud, ja müa W. Vormi jures.

Märkide selletamine.

noor ku.

essimene werand.

täis ku.

wiimne werand.

P. pühha.

p. pääw ja pärrast.

h. hommiko.

l. lõuna.

õ. õhto.

õ. õse.

e. enne.

Jõulo- ja Wastla-päwa wahhet on
6 nädalat.

Der Druck dieses nur in den Ostsee-Provinzen
zulässigen Kalenders, ist unter der Bedingung ge-
stattet, daß die gesetzliche Anzahl Exemplare der
Censur-Comitât übergeben werde.

Dorpat den 11. September 1846.

(L. S.)

Censor S a h m e n.

Mõnne sünduse mällestus ja arw.

Aastad.

Maailma loomisest arwatakse	5796
Jesanda Jesuse Kristuse sündimisest	1847
Tartolinna allustamisest	817
Mil ristiusk Lihwlandi-male tulli	661
Tallinlinna allustamisest	628
Pernolinna allustamisest	592
Püssi-rohho leidmisest	505
Ramato trüki-kunsti leidmisest	407
Lutteruse usko-õppetuse parrandamisest	330
Wanna katko-aiast sadik	190
Surest näljast Lihwlandi- ja Cesti-maal	152
Peterpurri-linna allustamisest	144
Teisest katko-aiast sadik	137
Mil meie ma Wenne-rigi wallitsuse alla sai	137
Meie Keisre herra Nikolai sündimisest	51
Tarto sure-koli ehk akademi asutamisest	45
Mil usi rõugid hakkati pandama	44
Kui Prantsus Musto tulli ning tedda Wen- ne-rigist wäljaæti	35
Cesti-ma tallo-rahwa priiks lastmisest	30
Lihwlandi-ma tallo-rahwa priiks lastmisest	28
Meie armoline Keiser Nikolai wallitsemas	22
Ue kirriko-seaduse järrel Summala-tenistus	13
Mil wiimane suur hinge-kirjotus olli	13

Kristuse ümberleikamifest. Lut. 2, 21.

1	Kesknädd.	Neäripääw.	Alta Summal!
2	Neljap.	Abel	
3	Kede	Sett	Pehme ilm.
4	laupääw	Enof	Pilmitab.

Jesús Egiptuse maal. Matt. 2, 13.

5	Pühhap.	P. p. Neäri p.	☉ 2, 21' d.
6	Esmasp.	3 Kunn. p.	Annab
7	Teisip.	Reinolt	
8	Kesknädd.	Erart	lund ja
9	Neljap.	Kasper	tuiskab.
10	Kede	Paawli pääw.	
11	laup.	Hugo	☾ 5, 54' d.

Jesús 12 aastat wanna. Lut. 2, 41.

12	Pühhap.	1. P. p. 3 K. P.	Tuulne
13	Esmasp.	Hilarius	ja
14	Teisip.	Pällo	fulla.
15	Kesknädd.	Weliks	
16	Neljap.	Madli	Saiab

17	Kede	Tönnise pääw.	räitsakast.
18	laup.	Zaaf	

Tõteggijaist winamäel. Matt. 20, 1 — 16.

19	Pühhap.	9 P. e. Kr. ü. P.	☉ 10, 5' e. l.
20	Esmasp.	Wab. Sebast.	
21	Teisip.	Nedo	Pilwes.
22	Kesknädd.	Wintsend	
23	Neljap.	lala	Wagga
24	Kede	Timoteus	
25	laup.	Paawli ümb.	ja

Semest mitmesuguse ma peal. Lut. 8, 4—15.

26	Pühhap.	8 P. e. Kr. ü. P.	niiske.
27	Esmasp.	Netta.	☉ 3, 15' p. l.
28	Teisip.	Karel	
29	Kesknädd.	Samuel	Parras
30	Neljap.	ludolw	
31	Kede	Ann	fülm.

Iomal Januaril tõuseb päike kell 8, 11 minu: ti, ja lähkääb loja kell 3, 49 minuti. Pääw on 7 ja d 17 tundi pikk.

1 laup. | Pirit | Kõlm

Kristuse kannatamisest. Luf. 18, 31 — 43.

2 Pühhap.	7 P. e. Kr. ü. P.	Kõnula p.
3 Esmasp.	Hanna.	☉ 1, 2' p. l.
4 Teisip.	Wastla pään.	lähhab
5 Kesknädd.	Tuhka pään.	fange.
6 Neljap.	Tora	mafs.
7 Rede	Rifart	Tulleb
8 laup.	Salomon	

Kristust tiusatakse. Matt. 4, 1 — 11.

9 Pühhap.	1. P. paastus.	lund.
10 Esmasp.	Pauline.	☾ 5, 36' h.
11 Teisip.	Rosa	Parras
12 Kesknädd.	Palwe pään.	kõlm.
13 Neljap.	Penigna	Selge.
14 Rede	Walentin	Pehme
15 laup.	Tina	

Kananea: ma naesest. Matt. 15, 21 — 28.

16 Pühhap.	2. P. paastus.	ilm.
17 Esmasp.	Konstantin	Sulla.
18 Teisip.	Anton	☉ 4, 45' h.
19 Kesknädd.	Susanna	Heitlik.
20 Neljap.	Alon	Kaunis
21 Rede	Nora	kõlm.
22 laup.	Petri pään.	

Kristus aiab kurja waimo wälja. Luf. 11, 14 — 28.

23 Pühhap.	3. P. paastus.	Selge.
24 Esmasp.	Waddise pään.	Kõlm
25 Teisip.	Zehwim	lähhab
26 Kesknädd.	Nestor	☉ 6, 15, h.
27 Neljap.	Klaudius	fangemaks.
28 Rede	Iustus	Annab

10mal Webruaril tõuseb päike kell 7, ja lähhab
loja kell 5. Pään on 10 ja 14 tundi pikk.

1 laup.	Udo	lund.
Kristus sõdab	5000 meest. Joann. 6, 1 — 15.	
2 Pühhap.	4. P. paastus.	Kaunis
3 Esmasp.	Kadde	kõlm.
4 Teisip.	Adrian	☉ 10, 45' d.
5 Resknädd.	Bridrif	
6 Neljap.	Kotwrid	Heitlik
7 Rede	Perpetua	ilm.
8 laup.	Simmo	

Jesust wiisatasse kiwwidega. Joann. 8, 46 — 59.

9 Pühhap.	5. P. paast.	Põri pään.
10 Esmasp.	Mif	Tulleb
11 Teisip.	Kaupo	☉ 7, 17' d.
12 Resknädd.	Kregor	
13 Neljap.	Ernst	lund ja
14 Rede	Matilde	tuiskab.
15 laup.	Lugus	

Kristuse sisseõitmine. Matt. 21, 1 — 9.

16 Pühhap.	6. P. paastus.	Pilwitab.
------------	-----------------------	-----------

17 Esmasp.	Truto	Saiab
18 Teisip.	Anno	
19 Resknädd.	Josep	☉ 10, 35' d.
20 Neljap.	Suur Neljap.	wihma.
21 Rede	Suur Rede.	
22 laup.	Kawael	Heitlik.

Kristuse ülestõusmisest. Mark. 16, 1 — 8.

23 Pühhap.	1. Pühha.	Kange
24 Esmasp.	2. Pühha.	tuul ja
25 Teisip.	Paasto Maarj. p.	wihm.
26 Resknädd.	Manuel	
27 Neljap.	Kustaw	☉ 5, 3' d.
28 Rede	Kido	Selgib.
29 laup.	Wane	

Kinnipandud ütsist. Joann. 20, 19 — 31.

30 Pühhap.	1. P. p. üll. P.	Kaunis
31 Esmasp.	Tetel	soe.

10mal Martsi tõuseb päike kell 6, ja lähkääb loja kell 6. Pään on 12 ja d 12 tundi pikk.

1 Teisip.	Karjalastm. p	Ilmad
2 Kesknädd.	Ingel	seadmad
3 Neljap.	Werdinand	② 7, 58' h.
4 Kede	Ambrosius	pöualiseks.
5 laup.	Maksim	

Hea karjane. Joann. 10, 11 — 16.

6 Pühhap.	2. P. p. üll. P.	Selge.
7 Esmasp.	Aron	Tuulne
8 Teisip.	Maasken	ja
9 Kesknädd.	laus	
10 Neljap.	leo	① 10, 45' e.l.
11 Kede	Kerman	tulleb
12 laup.	Julius	wihma.

Ürritese aja pärrast. Joann. 16, 16 — 23.

13 Pühhap.	3. P. p. üll. P.	Wagga ja
14 Esmasp.	Künni päaw.	soe.
15 Teisip.	lemet	Wihmane
16 Kesknädd.	Karin	ja
17 Neljap.	Rudolw	tulene

18 Kede	Waler	③ 3, 2' p. l.
19 laup.	Maia	ilm.

Kristuse ärraminnefest. Joann. 16, 5 — 15.

20 Pühhap.	4. P. p. üll. P.	Tormine.
21 Esmasp.	Siim	
22 Teisip.	Rajus	Head so-
23 Kesknädd.	Jurri päaw.	
24 Neljap.	Albert	jad ilmad.
25 Kede	Martuse p.	
26 laup.	Epots	④ 12, 26' ö.

Öigest pallumifest. Joann. 16, 23 — 30.

27 Pühhap.	5. P. p. üll. P.	Tulene ja
28 Esmasp.	Wabo	willo.
29 Teisip.	Raimund	
30 Kesknädd.	Erast	Wihma.

10mal Aprilil tõuseb päike kell 4, 39 minuti, ja wereb kell 7, 21 minuti. Päaw on 15 ja 9 tundi pikk.

1 Neljap.	Suur risti p.	Wolbri p.	
2 Rede	Sigismund	8 t. n.	☉ 5, 0' d.
3 laup.	+ leidmise p.	8 t. n.	Tulene.

Rõmujast. Joann. 15, 26.

4 Pühhap.	6. P. p. üll. P.		Annab
5 Esmasp.	Kottart	7 tulli nädal.	soja
6 Teisip.	Nero		wihma.
7 Restnäd.	Zetta		Saggedad
8 Neljap.	laas		wihma
9 Rede	Niggulas		
10 laup.	Kert		☾ 3, 35' h.

Pühhasi Waimust. Joann. 14, 23 — 31.

11 Pühhap.	1. Suiste P.		ood.
12 Esmasp.	2. Suiste P.		Willo.
13 Teisip.	Wietso	6 tulli nädal.	Wihma
14 Restnäd.	Kristian		
15 Neljap.	Sohwi		ja
16 Rede	Kreet		tuult.
17 laup.	Okse		

Jesus ja Nikodemus. Joann. 3, 1 — 15.

18 Pühhap.	3 aino Jum. P.		☉ 4, 22' h.
19 Esmasp.	Willip	5 tulli nädal.	Sagge
20 Teisip.	Pil		wihm.
21 Restnäd.	Trino		Ilmad
22 Neljap.	Milli		lähwad
23 Rede.	Ued		dige
24 laup.	Ester		

Nikkas mees ja Laatsarus. Luk. 16, 19 — 31.

25 Pühhap.	1. P. p. 3 a. 3. P.		☉ 5, 53' h.
26 Esmasp.	Edart	4 tulli nädal.	sojaks.
27 Teisip.	Peet		Head
28 Restnäd.	Willem		sojad
29 Neljap.	Mats		ilmad.
30 Rede	Wigand		
31 laup.	Nelli		

10mal Mail tõuseb päike kell 3, 36 minuti, ja lähkääs loja kell 8, 24 minuti. Päaw on 17 d 7 tundi pikk.

Surest dhto sõmaajast. Lut. 14, 16 — 24.

1 Pühhap.	2. P.p. 3 a. 3. P.	3 külli nädal.	2, 29' d.
2 Esmasp.	Merta		Annab
3 Teisip.	Isa		willut
4 Kesknädd.	Bridrika		wihma.
5 Neljap.	Poniwastus		Heitlik.
6 Rede	Artus		Wihma.
7 laup.	Iskretsia		

Arataddunud lambast. Lut. 15, 1 — 10.

8 Pühhap.	3. P.p. 3 a. 3. P.	2 külli nädal.	9, 9' d.
9 Esmasp.	Pitkem päänw.		Soe.
10 Teisip.	Blawius		Mürristab
11 Kesknädd.	Peep		paiguti.
12 Neljap.	Aulika		Selge.
13 Rede	Zobi		
14 laup.	Zetlow		

Olge armolised. Lut. 6, 36 — 42.

15 Pühhap.	4. P.p. 3 a. 3. P.	1 t. n.	Willo.
16 Esmasp.	Justina		2, 59' p. l.

17 Teisip.	Kristi	1 külli nädal.	Tulene.
18 Kesknädd.	Homer		Hommikuti
19 Neljap.	Zints		
20 Rede	Minni		
21 laup.	Rael		Selge.

Rohkest kalla : sagist. Lut. 5, 1 — 11.

22 Pühhap.	5. P.p. 3 a. 3. P.	1 külli nädal.	Mürristab
23 Esmasp.	Aksel		10, 19' e. l.
24 Teisip.	Jani päänw.		ja saiab
25 Kesknädd.	Wio		paiguti
26 Neljap.	Jeremias		wihma.
27 Rede	Waldeka		
28 laup.	Josua		

Wariseride digusest. Matt. 5, 20 — 26.

29 Pühhap.	6. P.p. 3 a. 3. P. Peter Pauli p.	1 külli nädal.	1, 14' p. l.
30 Esmasp.	Islla		

10mal Junil tõuseb päike kell 3, 7 minuti, we:
reb kell 8, 53 minuti. Päänw on 18 tundi 28
minuti ja 5 tundi 32 minuti pikk.

1 Teisip.	Teobald	[Raunis
2 Resknädd.	Seina Maarj. p.	foe.
3 Neljap.	Kornelius	Heltlik.
4 Rede	Ulrik	
5 laup.	Anselm	Annab

4000 mehhe söötmisest. Mark. 8, 1 — 9.

6 Pühhap.	7. P. p. 3 a. 3. P.	soja
7 Esmasp.	Kats	wihma.
8 Teisip.	Kilian	2, 29' p. l.
9 Resknädd.	Annikas	Rasked
10 Neljap.	7 wénname p.	wihma
11 Rede	Eleonora	
12 laup.	Hindrik	ood.

Wallerprohwetideft. Matt. 7, 15 — 23.

13 Pühhap.	8. P. p. 3 a. 3. P.	Marreti p.
14 Esmasp.	Ponawent	
15 Teisip.	Apostl. lahk.	11, 45' d.
16 Resknädd.	larrats	Ilmuks
17 Neljap.	Aleksius	selgib.

18 Rede	Rosina	Pilwitab
19 laup.	Rabbe	ja

Üllekohtuseft maia : piddajast. Luk. 16, 1 — 9.

20 Pühhap.	9. P. p. 3 a. 3. P.	annab
21 Esmasp.	Daniel	wihma.
22 Teisip.	Maria Mad.	3, 36' p. l.
23 Resknädd.	Kirsti	Saggedad
24 Neljap.	Kristina	mürristami.
25 Rede	Jakobi pāaw.	sed hommi.
26 laup.	Anna	

Jerusalemima ärrarikkumisest. Luk. 19, 41 — 48.

27 Pühhap.	10. P. p. 3 a. 3. P.	kuti.
28 Esmasp.	Plato	Rasked
29 Teisip.	Olewi pāaw.	wihma
30 Resknädd.	Enn	2, 5' d.
31 Neljap.	Erm	saiud.

1omal Julil tōuseb päike tell 3, 35 minuti,
ja lähkää loja tell 8, 25 minuti. Pāaw on 17
ja 8 7 tundi pitt.

1 Rede	Peetruse wang.	Annab soja
2 laup.	Hannibal	wihma.

Bariserist a tõlnerist. Lut. 18, 6 — 14.

3 Pühhap.	11P.p.3a.3.P.	Õhtuti
4 Esmasp.	Mia	selge.
5 Teisip.	Olo	Ennamiste
6 Restnäd.	Eugenius	
7 Neljap.	Tõnno	16, 38' h.
8 Rede	Kotlep	selge
9 laup.	Romanus	ja

Kurdist ja teletumast. Mark. 7, 31 — 37.

10 Pühhap.	12P.p.3a.3.P. Lauritse p.	
11 Esmasp.	Olga	tulene.
12 Teisip.	Klara	Selge.
13 Restnäd.	Madde	
14 Neljap.	Eusebius	7, 46. h.
15 Rede	Küllli Maari. p.	
16 laup.	Isak	Heitlik.

Preester ja Samaria: mees. Lut. 10, 23 — 37.		
17 Pühhap.	13P.p.3a.3.P.	Wägga
18 Esmasp.	leno	head
19 Teisip.	Sebald	
20 Restnäd.	Pernart	10, 51' 6.
21 Neljap.	Rutt	sojad
22 Rede	Willibert	
23 laup.	Safarias	ilmad.

Rünnest piddalitõbbisest. Lut. 17, 11 — 19.

24 Pühhap.	14P.p.3a.3.P. Pertli päaw.	
25 Esmasp.	ludwif	Heitlik
26 Teisip.	Natalie	ja
27 Restnäd.	Jeppart	
28 Neljap.	Kusti	5, 24' 3.
29 Rede	Joann. hukk.	wihma.
30 laup.	Aleksander	Willud

Wammonast. Matt. 6, 24 — 34.

31 Pühhap.	15P.p.3a.3.P.	ööd.
------------	----------------------	------

iomal Augustil tõuseb päike kell 4, 39 minuti, ja wereb kell 7, 21 minuti. Päaw on 14 tundi 42 minuti ja ö 9 tundi 18 minuti pikk.

1 Esmasp.	Egidius	Sagge
2 Teisip.	Lisa	wihm
3 Resknädd.	Mango	ja
4 Neljap.	Mall	8, 57' d.
5 Rede	Moses	willud
6 laup.	Magnus	

Raini; linna furnust. Luk. 7, 11 — 17.

7 Pühhap.	16P.p.3a.3.P.	pawad.
8 Esmasp.	Maria sund. p.	Selge
9 Teisip.	Pruno	taewas.
10 Resknädd.	Lina	
11 Neljap.	Döri pääw.	4, 2' p. 1.
12 Rede	Sirus	Annab
13 laup.	Amatus	wihma.

Wee; többisest. Luk. 14, 1 — 11.

14 Pühhap.	17P.p.3a.3.P. Risti üllend.	
15 Esmasp.	Nikodemus	Heitsik
16 Teisip.	Lena	ilm.

17 Resknädd.	Töns	Pilwitab.
18 Neljap.	Titus	
19 Rede	Werner	9, 13' e. l.
20 laup.	Zana	Willo

Suremast tässust. Matt. 22, 34 — 46.

21 Pühhap.	18P.p.3a.3.P. Matteuse p.	tuult
22 Esmasp.	Morits	ja wihma.
23 Teisip.	Hosea	Selge
24 Resknädd.	Joann. sam.	ja
25 Neljap.	Kleopas	wagga.
26 Rede	Joannese öpp.	10, 43' e. l.
27 laup.	Adolw	

Alwatud innimesest. Matt. 9, 1 — 8.

28 Pühhap.	19P.p.3a.3.P.	Willo
29 Esmasp.	Mihkle pääw.	ja
30 Teisip.	Hironimus	pilwes.

11mal Septembril tõuseb päike kell 6, ja läheb
hää loja kell 6. Pääw on 12 ja 6 12 tundi pikk.

1 Kestnâdd.	Wolmer	Wihmane
2 Neljap.	Prants	ilm.
3 Rede	Zairus	
4 laup.	Prantsiskus	Willo.

Pulma rideft. Matt. 22, 1 — 14.

5 Pühhap.	20P.p.3a.3.P.	Leituse P.
6 Esmasp.	Wider	9, 17' e. l.
7 Teisip.	Alwil	Heitlik.
8 Kestnâdd.	Samel	Wihm
9 Neljap.	Pridrik	ja külma
10 Rede	Kai	tuul.
11 laup.	Purfart	

Kunninga-mehhe poiaft. Joann. 4, 47 — 54.

12 Pühhap.	21P.p.3a.3.P.	☉ 1, 12' ö.
13 Esmasp.	Angelus	Allaliste
14 Teisip.	Willemine	
15 Kestnâdd.	Hedwig	niiske.
16 Neljap.	Tekla	
17 Rede	Dlop	Pilwes.

18 laup. | **Luta päaw.** | **☉ 11, 32' ö.**

Kawwalast sullasest. Matt. 18, 23 — 35.

19 Pühhap.	22P.p.3a.3.P.	Lutteruse P.
20 Esmasp.	Wendelin	Selgib.
21 Teisip.	Ursel	Wagga.
22 Kestnâdd.	Kell	Ennamiste
23 Neljap.	Sewerin	
24 Rede	Salome	pilwes.
25 laup.	Krispin	

Kohto rahhast. Matt. 22, 15 — 22.

26 Pühhap.	23P.p.3a.3.P.	Heitlik.
27 Esmasp.	Kapitolin	☉ 4, 47' h.
28 Teisip.	Simon	Annab
29 Kestnâdd.	Elts	külma
30 Neljap.	Upsalon	wihma.
31 Rede	Wottele	

romal Oktobril täuseb päite kell 7, 15 minuti, ja lähkää loja kell 4, 45 minuti. Päaw on 9 ja ö 15 tundi pikk.

1 laup.	Pühade p.	Pilves.
---------	------------------	---------

Jatri tütrest. Matt. 9, 18—26.

2 Pühhap.	24P.p.3a.3.P.	Singede p.
3 Esmasp.	Atko	7, 51' d.
4 Teisip.	Otto	Niiske.
5 Kesknädd.	Lotta	Saiab
6 Neljap.	Lenard	räitsakast.
7 Rede	Enno	Seab
8 laup.	Brits	

Hirmsast ärrakautamifest. Matt. 24, 18.

9 Pühhap.	25P.p.3a.3.P.	külmale.
10 Esmasp.	Martin Lutt.	11, 40' e.l.
11 Teisip.	Martin piisk.	Märga
12 Kesknädd.	Zonas	und.
13 Neljap.	Arkadius	Selge
14 Rede	Aurora	taemas.
15 laup.	Leopold	

Wiimfest kohtust. Matt. 25, 31.

16 Pühhap.	26P.p.3a.3.P.	Tulene.
------------	----------------------	---------

17 Esmasp.	Ottomar	5, 58' p.l.
18 Teisip.	Sokrates	Külmatab
19 Kesknädd.	Liisbet	kauniste.
20 Neljap.	Amos	Selge
21 Rede	Maria ohw. p.	taemas.
22 laup.	Pastian	

Künnest neitsist. Matt. 25, 1.

23 Pühhap.	27P.p.3a.3.P.	Surmiste p.
24 Esmasp.	Josias	Sest
25 Teisip.	Kadrina p.	10, 7' d.
26 Kesknädd.	Konrad	selge.
27 Neljap.	Jesaias	lund.
28 Rede	Katta	
29 laup.	Ewart	Külm

Kristuse sisesõitmisest. Matt. 21, 1—9.

30 Pühhap.	1. Kr. tull. P.	Andrese p.
------------	------------------------	-------------------

10mal Novembril tõuseb päike kell 8, 35 mi:
 outi, ja lähkääb loja kell 3, 25 minuti. Päaw
 nn 7 ja 6 17 tundi pikk.

1 Esmasp.	Arent	lähháb
2 Teisip.	Kandidus	
3 Restnäd.	Kola	15, 2' h.
4 Neljap.	Parbo	kangemaks.
5 Rede	Sabina	
6 laup.	Niggula p.	Pilwes.

Wimse päwa tähtedest. Luk. 21, 25 — 36.

7 Pühhap.	2. Kr. tull. p.	Pisut
8 Esmasp.	Maria sam. p.	
9 Teisip.	Zuhkum	☉ 11, 45' ö.
10 Restnäd.	Lühhem päaw.	lund.
11 Neljap.	Woldemar	Parras
12 Rede	Eili	
13 laup.	Luutsija	külm.

Joannes wangi tornis. Matt. 11, 2 — 10.

14 Pühhap.	3. Kr. tull. p.	Selge
15 Esmasp.	Joanna	ja
16 Teisip.	Alwina	wagga.
17 Restnäd.	Hinno	☉ 3, 25' p. l.

18 Neljap.	Kristohm	Parras
19 Rede	lott	talwe
20 laup.	Abram	ilmuke.

Joannese tunnistus. Joann. 1, 19 — 28.

21 Pühhap.	4. Kr. tull. p.	Toma p.
22 Esmasp.	Peata	Annab
23 Teisip.	Tohwer	lund
24 Restnäd.	Adam. Ewa.	ja
25 Neljap.	1. Jõulo p.	☉ 1, 44' p. l.
26 Rede.	2. Jõulo p.	parras
27 laup.	Ehw. Joann.	külm.

Simeon ja Anna. Luk. 2, 33 — 40.

28 Pühhap.	p. p. Jõulo.	Süta laste p.
29 Esmasp.	Noa	
30 Teisip.	Tawet	Pilwes.
31 Restnäd.	Silwester	Tuiskab.

10mal Tetsembril tõuseb päike kell 9, 14 minuti, ja wereb kell 2, 46 minuti. Päaw on 5 tundi 32 minuti ja ö 18 tundi 28 minuti pikk.

Nasta = aiad.

Kerwade hakkab 9. Martsil hommiko kell 7, 2 minuti. Siis on ööd-päwa ühhe pitkused, ja päike tulleb põhja pole ma-wööd.

Sui hakkab 10. Junil hommiko kell 3, 47 minuti. Siis on pitkem päaw, ja päike-pörab lõuna pole minnema.

Süggise hakkab 11. Septembril õhto kell 5, 51 minuti. Siis on jälle ööd-päwa ühhe pitkused, ja päike lähhab lõuna pole ma-wööd.

Talwe hakkab 10. Tetsembril enne lõunat kell 11, 34 minuti. Siis on lühhem päaw, ja päike pörab põhja pole tulles.

Päwa- ja ku-warjutamised.

Tännawode warjutakse päikest tats torda, ja kuud tats torda; agga on meie maal kummagist üks nähtaw.

1) Ku-warjutamine hakkab 19. Martsi lõhto kello 10, ja lõppeb õse kello 12.

2) Päwa-warjutamine hakkab 27. Septembril hommiko kello 8, 25 minuti ajal, ja lõppeb enne lõunat kello 11, 6 minuti ajal.

Krono : pühhad,

mis ye kirriko seäduse järrele ka Ma kirrifutes tulleswad piddada.

1. Jurrisku 17mal päwal. Tsesarewitsi Surewürsti Aleksander Nikolajewitsi, Wenne:rigi aujärje pärris pärrija sündimise päaw.

2. Jurrisku 21. päwal. Meie sure Keisri praua, Aleksandra Weodorowna nimme päaw.

3. Janisku 25mal päwal. Meie sure Keisri ja kõige Wenne:rigi Wallitseja Nikolai Pawlo:witsi sündimise päaw.

4. Heinaku 1. päwal. Meie sure Keisri praua, Aleksandra Weodorowna sündimise päaw.

5. Leikuse:ku 22sel päwal. Meie sure Keisri herra ja temma Abbitasa kronimise päaw.

6. Leikuse:ku 30mal päwal. Wenne:rigi aujärje pärris pärrija, Surewürsti Aleksander Niko:lajewitsi nimme päaw.

7. Talweskü 20. päwal. Meie sure Keisri Nikolai Pawlowitsi wallitsuse hakkatuse päaw.

8. Jdulo:ku 6. päwal. Meie sure Keisri herra Nikolai Pawlowitsi nimme päaw.

Meidsinnatsid Krono:pühhi petakse nenda kui Paasto jutluse päawi.

Ulemawallitseja suggufelts.

Nikolai I. föige Wenne, rigi wallitseja
ja Keiser, ning ka Pola-ma funningas
j. n. e. sünd. 25. Junil 1796.

Aleksandra Weodorowna, Keisri
praua; sünd. 1. Julil 1798.

Nende lapsed:

1) Tsesarewits, suurvürst ja aujärje päri-
ja Aleksander Nikolajewits; sünd. 17.
Aprillil 1818.

Emma praua Tsesarewna Maria Aleksan-
drowna; sünd. 27. Julil 1824.

Nende lapsed:

1) Nikolai Aleksandrowits; sündin. 8.
Septembril 1843.

2) Aleksander Aleksandrowits; sündin.
26. Webruaril 1845.

3) Aleksandra Aleksandrowna; sündin.
18. Augustil 1842.

2) Suurvürst Konstantin Nikolajewits;
sünd. 9. Septembril 1827.

3) Suurvürst Nikolai Nikolajewits; sünd.
27. Julil 1831.

4) Suurvürst Mihail Nikolajewits; sünd.
13. Oktobril 1832.

5) Suurvürsti Printsess Maria Nikolaj-
jewna; Leuchtenbergi Printsi Maksimi-
liani praua; sünd. 6. August. 1819.

Nende lapsed:

Nikolai Maksimilianowits; sünd. 23.
Julil 1843.

Maria Maksimilianowna; sünd. 4. Ok-
tobril 1841.

Eugenia Maksimilianowna; sünd. 20.
Martsil 1845.

6) Suurvürsti Printsess Olga Nikolajew-
na; Wirtembergi Printsi Karel Wridrit
Aleksandre praua s. 30. Aug. 1822.

Keisri wend:

Suurvürst Mihail Pawlowits; sündin.
28. Januaril 1798.

Emma praua: Helena Pawlowna; Wir-
tembergi Printsess; s. 29. Tetsembril 1806.

Nende lapsed:

Maria Mihailowna, suurvürsti Print-
sess; sünd. 25. Webruaril 1825.

Katarina Mihailowna, suurvürsti Printses; sünd. 16. Augustil 1827.

Keisri õed:

Maria Pawlowna, suurvürsti Printses, Weimari-ma wallitseja Karel Wridriko praua; sünd. 4. Webruaril 1786.

Anna Pawlowna, suurvürsti Printses, Hollandi-ma kunninga Willem II. praua; sünd. 7. Januaril 1795.

Teada = andmine,

mil ramato-postid tulleswad ja lähhawad.

Igga Resknäddala ja laupäaw tulleswad postid, ja towad ramatuid iggast ma jaut, ning lähhawad ka neilsämmal päiwi jälle ärra.

Neilsämmal päiwi wõdetakse enne lõunat, kello 8 kunni 12, ramatuid, mis ärrasadetakse, wasto. Rahha-ramatud ja muud hinna wäriksed asjad wõdetakse agga kello 11ni wasto.

Ramatud mis kõige Wenne-rifi lähhawad, makswad 10 koppikat hõbbemat lodi pealt.

Eada päiwe näitus.

Neäri = ku,

7mal Orgital 2 päwa. — Rigas 3 päwa ja Tartus saksa laat 3 nädal.

10 - Haapsalus 2 päwa.

17 - Kollowerres, läne-maal, 2 päwa.

27 - Rakwerre-linnas 2 p.

Raplas, 3mal Redel pärrast Neäri.

Küünla = ku,

2sel Paltiskis 2 p. — Walfas ja Willandis saksa laat, möllemad 8 päwa.

3mal Paide-linnas.

6 - Kurressare-linnas, saksa laat, 10 p.

22sel Wörro-linnas, saksa laat, 8 päwa.

Lihhulas, Esmaspa enne Wastla-päwa.

Willandis, nädal pärrast Suurt Neljap.

Jani = ku,

11mal Wönno-linnas, 7 päwa.

16 - Rakwerre-linnas, 2 p.

20 - Rigas 3 nädalat ja Tallinas, saksa laat 2 nädalat.

- 22sel Willandi - linnas, 2 päwa.
 24mal Walga - ja Wõrro - linnas.
 25 - Paide - linnas.
 29 - Tartu - linnas ja Tarwaste - mõisas.

Heina : ku,

- 2sel Karksi - mõisas.
 20mal Pernus saksa laat, 3 näd. ja Ri-
 gas, willa laat, 3 päwa.
 26 - Wolmeri - linnas.

Leikuse : ku,

- 10 - Lempsi - linnas. — Mõisefaste - mõis.
 Wõrro - maal. ja Walga - linnas.
 15 - Helme - mõisas.
 24 - Kosse - ja Kosi - mõis., Wirro - maal.
 27 - Ue - mõisas, Willandi - maal.
 29 - Kilingi - mõisas.
 30 - Kaantso - mõisas.

Mihkle : ku,

- 2sel Abja - mõisas.
 4mal Rappina - mõisas.
 6 - Takerperi - mõisas, Helme kihh.

8mal Adseli-, Kastna-, Purtniko. Rõuge-
 mõisas ja Tartu - linnas.

- 10 - Mõnniste - mõisas. — Oldre - mõisas
 ja Paide - linnas.
 13 - Põrawerre - mõisas.
 14 - Antso - mõisas ja Haapsalo - linnas.
 15 - Koorte - mõisas. — Põltsama - mõis.
 ja Sallatsi - mõisas.
 17 - Kirrepil, Tartu - maal.
 18 - Andro - mõisas.
 20 - Wendra - mõisas.
 21sel Paltiskis, — Senno - mõis. ja Wol-
 meri - linnas.

- 24mal Jõhwi, — Lihhola-, — Wiljandi-
 ja Wõrro - linnas.
 26 - Tallina - linnas 3 päw.
 29 - Walga - linn. — Reblaste - ja Keila-
 mõisas — Rakwerre-, Tartu - ja
 Wastse - linnas.

Pernus, Esmasp. ja Teisp. enne Mihkli p.
 Jõeletmes, Harjo - maal näd. p. Mihkelt.
 Raplas, esimesel Redel pärrast Mihkelt.

Wina = ku,

- 1 sel Kurressare = linnas.
- 2 - Bastemõisas.
- 4mal Kollowerres, läne maal.
- 6 - Tarwaste = mõisas.
- 9 - Lempsi = linnas.
- 10 - Rão = mõisas.
- 15 - Lustiwerre, ja Wesli = mõisas.
- 16 - Wönno = linnas.
- 23 - Wolmeri = linnas.

Talwe = ku,

- 8mal Paide-linna linna laat 2 päwa.
- 10 - Mustwe-küllas, Walga, ja Wõrro-linnas.

Jõulo = ku,

- 19mal Reblaste = mõis, linna laat. 2 päwa.
- Märjamaal, 3mal Kristuse tullemise pühh.
- Pernus, Esmaspä ja Teisipä enne Jõulo.
- 27mal Walga = linnas 10 päwa.

Ma = ilma sündused

enne ja pärast Kristust.

(Mulle järg.)

13. Egiptuse = ma.

Se ma, kus Jõsep, Jummalal juhhatamise järrele sureks meheks sai, olli jo wannast kui wiljalik ma, weel mitme mu asja polest kulus. Pühhas kirjas juhtub temma nimmi saggedaste ette, ja Israeli rahwas ellas seal mitto sadda aastat.

Wannal aeal olli selle ma nimmi Mitsraim, ja kui tedda Daweti laulo-ramatus (105, 23. 27) Hammi = maaks nimmetakse; siis tahhetakse sedda tähhendada, et Egiptuse = ma pallawa ma = kōhha ma on. Põhja = Arabia ma lahhutab Egiptuse = ja Kanaani-maad ühhest ärra. Temma on Ahwrika-ma jaut se ma, mis kõige ennam hommiko pole heidab ja kedda Suets,

üks ma-kitsus, Asiaga ühhendab. Lõuna poolt põhja pole joseb suur Niluse-jõggi pitkuti Egiptuse-maast läbbi; lahkeb Wahhemerre randa minnes mitmese arruse, mis kõik senna merrese langewad. Se jõggi teeb sedda maad rohkeste wiljaliseks, sest et igga sui temma wessi ni fangeste tõuseb, et ülle kallaste kääb, ja sedda orgo, kellest ta läbbi joseb, lausalise wee alla panneb. Se kõnts ja mudda, mis tõus made peale wiib, ja wessi allanedes senna jättab, teeb neid wälli-kondi ni wäggewaks, et sealse allalise soja ilmaga aastas mitto korda leigatakse, ning pealegi mitmed wilja soud wägga rohkeste järrele andwad. Agga sesamma Niluse-mudda teeb ka paljo kahjo. Se mädä hais, mis teummast ülle kõige ma tõuseb, ja ni kange on, et ta hõbedat mustaks teeb, sünnitab katko, mis sealt ülle Europa- ja Asia-ma lähhäb, ja tuhhande kaupa innimesi tappab. Et Niluse-org ni wägga õnnistud olli, sellepärast olli temma jo wannastki kõige mu

made ettejäudnud ma harrimise ja mitme mu tundmise polest. Se wee-upputus, mis nende põldudele wägge andis, kattis ja kautas põllo peenraid ja made pirisid; ja et neid kohti ka paljo olli, kuhho wessi ei sanud, sest et kõrged ollid ehk mäe-rinnad tedda keelsid senna owamast, siis olli tarwis ühhe ja teise nõuga wet senna laska, kuhho ta isseennesest ei jooksnud. Enne ja parremine kui teised, mõistsid Egiptuse rahwas mitte ükspäinis maad harrida, waid ollid jo wannast ka kuulsad ma-mõõtjad, kaewanduse-kaewajad, hone-ehhitajad, targad taewa-katsujad, kunstlikud hantwergid, ja õppetud arstid, kohtomõistjad ja mitme mu süggawama tundmise polest oskajad mehhed. Kui Jakob omma perrefonnaga senna assus, olli Egiptuse-riik jo ammogi omma korra peale seatud ja muist wägga perrefas. Müüd on ennam kui 3000 aastat aega, kui seal oskasid teilis-kiwwa teha, ja neist ja raiutud pae-kiwidest hoonid ehhitada. Kõigewannemad aea-rama-

tud ei tea sedda aega nimmetada, mil se
tark ja kunstlik rahwas neid sambaid ti-
finud, mis 50, 100 ja 180 jalga pikkad
on; ja kedda saggedaste ühhest aintsast
kiwist tehtud ettejuhhuwad. Needsammas
on tutawad obeliski nimme al, ja kui
Roomlased Egiptuse ülle wallitsesid, lastsid
nemmad mõnned nende hulgast Roma-lin-
na wia, ja neid senna üles ja püsti pan-
na, kus neid parraaego weel nähha saab.
Weel immelikumad on need sured neljakan-
dilised, alt laiad pealt terrawad ehhitused,
mis kaks, kolm, nelli ja mõnned weel kah-
heksa sadda jalga kõrged on, kelle sees kam-
bred, ukseid ja aknad on. Õppetud meh-
hed arwawad et nemmad funningate mat-
mise-paigad ennemuiste olnud; sest et nen-
de seest salwitud ja linnase rietese mähhi-
tud furno-kehhasid leitakse, mis mumiks
nimmetakse. Sesuggusid mumisid on mit-
mis Europa linnades, nenda kui Peterbur-
ris, Londonis ja Parisis nähha, sest et neid
Egiptuse-maal ikka weel ülesleitaakse ja Eu-

ropa-male tuakse. Need on kaks tuhhat
aastat ja weel kaueminigi seisnud, üsna
mustad, agga näust ikka weel nenda nähha
kuida nemmad omma ello aeal ollid.

Kirjotamise-kunst ei olnud ka mitte Egiptuse-rahwal teadmata, ning tulles arwata, et nende preestrid jo wägga warra sedda oskasi-
sid. Agga nemmad ei mõistnud poofstawidega kirjotada, nenda kui meie, waid kirjotasid piltide ja mu märkidega. Nenda kuida need pissikesed pildikesed tähttramatus näitawad, mil päike ühhe ja teise taewa-tähe ette tulles; nenda näitas ka nende kirri lomade ja mitme mu asjade modisid, n. k.
 n. t. kellest iggaüks sedda asja tähhendas, kelle kuujo temma näitas. Muist olli nende kirjal ka se näggo, mis ennemuistse Kurressare kalendril olli, mis nende targad issi seitsme wäikese lauakese peale malisid. Täiem ja parrem on kirri, kui poofstawide ehk issi tähtedega kirjotakse, ning on sest siis se rahwas wägga tanno wäärt, kelle käest ma-ilm õppis poof-

stawiðega firjotama. Wõnikia rahwas, kelle
ma Kanaani-maast põhja polē heitis, ja
Wahhe-merre randas asset piddas, on se,
kelle kääst Europa-rahwas sedda tarkust
pärinud, ja kes omma kauba-aiamise ja
laewa-käimise läbbi ommal aeal wägga kuul-
sad ollid. Egiptuse-maal firjotati lehtede pea-
le, mis papiruse warre jurest walmistati,
ja kellest meie pabber omma nimme sanud.

Üks funninga suggu, mis hulga aega
Egiptuse ülle wallitses, ja kelle seas targad
kässoandjad ollid, nimmetati ühhe ülleüldse
nimmega: Warao, kelle wäggiwald pree-
stride läbbi wägga kitsaste määratud olli.
Needfinnatsed preestrid, kes ühtaego need
dypetud mehhed, arstid ja nõuandjad rah-
wa seas ollid, ellasid ühhes isfi seltsis, kel
omma õigused ja seadused ollid.

Egiptuse-rahwas ollid kõik ebbajumma-
late teenred, ja kummardasid nemmad kõi-
geennamiste ellajaid. Üht tonekurre sarnast
lindo, Ibis, tenisid nemmad kui Zumma-
lat; sest et ta neid puttufaid mis uppu-

tuse järrel ma peale jäi ja senna siggis, är-
rasõi, ja sellega male suurt head teggi.
Kõigeennamiste tenisid ühte hārga, Apis
nimmi, sest et ärratundsid, et hārg kõige
ellajate seast, kõige parrem ja ommasem
on põldo harrida ja põllo tööd tehha. Men-
da ekswad innimesed ühhe ja sellesamma
asja polest mitmet wiisi. Egiptuse-rahwas
auustasid hārga jummaliko auga; ja meie
maal on mõnnes nurkas rahwa rummalus
ni suur, et hābbiks piddawad hārgega kün-
da. Krokodilli üht hirmus suurt ja sissaliko
sarnast fistjast, mis Niluse-jões ellab, ja
innimesi, wanno ni hāsti kui nori tabbab
ja nelab, kummardasid jälle kartuse pär-
rast, ja näitasid sellega, et nemmadgi teg-
gid, kuida, Jummal parrako! mitmed en-
ne ja pärrast neid teinud, et mõdistuse wal-
gus neile asjata paistnud, ja mitto sadda
aastat hādda ja waewa kannatasid, mis
targa nõuga ammogi olleksid wõdinud otsa
tehha. Üks wanna sõnna ei ütle asjata:
aita isfiennast, kül Jummal siis ka aitab.

14. Josepi wennad Egiptuse- maal.

Josep ütles omma wende wasto:
ärge kartke, sest kas minna ollen
Zummala assemel? 1. Mos. 50, 19.

Egiptuse-maalt wilja ostmas fäisid ka
Jakobi poead. Kui Jakob kuulda sai, et
Egiptuses leiba kül, läkkitas temma kui
jdukas majjamees, hulga kamelid ja omma
poead sealt wilja toma; sest nälg olli ka Ka-
naani-maal suur. Ja Israeli, se on: Ja-
kobi poead tullid mu tullijate seltsis wilja
ostma; ja kui Josepi omma wenna ette said,
siis langsid põlweli mahha, ja kummardasid
tedda mani. Josep tundis omma wennad
kohhe ärra; agga temma tahtis ennast
nende wasto wöeraks tehha, räkis nende-
ga waljuste ja küssis: kust teie tullete?
Nemmad ütlesid: Kanaani-maalt, leiba
ostma. Siis tullid temmale temma pois-
fese põlwe unnenäud meelde, ja ütles nen-

de wasto: teie ep olle wilja otsjad, wald
sallajad ma kulajad, kes ollete tulnud wa-
tama, kust poolt ma lahti on, et wöib sisse
tungida. Nemmad wabbandasid endid köi-
gest wäest ja ütlesid endid köik ühhe issa
poead ollewad, kel weel üks norem wend
issa jures koddoo on. Josep ütles: läkkita-
ge üht ennaste seast omma norema wenna
järele, kes tedda tenna toob, et omma sön-
na töeks tete; mingo kes lähhab, agga
teised jäwad ni kauaks seie kinni, kunni se,
kedda omma hulgast läkkitate, temmaga
seie jduab. Ja temma panni neid köiki kol-
meks päwaks fange wahhi alla. Sai se
aeg möda läinud, siis laskis temma neid en-
nese ette kutsuda, ja räkis nenda kui en-
negi tulgi läbbi nendega, ja ütles: ma kar-
dan Zummalat, selle pärrast ütlen: kui di-
ged mehhed ollete, siis jägo üks teitest kin-
ni seie wangihonese, ja teised mingo ja wi-
go wilja selle sure nälja pärrast, mis teie
maal on; agga togo omma noremat wenda
mo ette, et teie mitte hukka ei sa.

Kui nemmad sedda käske kuulsi, mis
Josep neile andis, siis rakisid nemmad issi-
keskes: eks tulle meile nüüd sesamma häd-
da kätte, mis omma wennale teggime! Ja
Ruben wastas neile ja ütles: eks ma rä-
kind sel korral teite wasto, ja eks ma üt-
elnud teile: ärge tehke patto omma wen-
na wasto; agga teie ei wõtnud sedda kuul-
da, waatke nüüd on luggu käes, et temma
werd takka nõutakse. — Nemmad rakisid
issikeskes omma keele, egga arwand, et Jo-
sep, kedda Egiptuse kuningas Sownatiks
olli ümbernimmetand, sedda piddi mõistma,
sest et tulk neil wahhelt olli rakis. Ag-
ga kui Josep, kes nende keelt kül mõistis,
sedda kulis, mis nemmad issikeskes raki-
sid, siis pöris temma nende jurest ärra, läks
kõrwale, nuttis ja tulli jälle taggasi, rakis
nendega, ja laskis Simeonat nende seast
wõtta ja tedda teiste silma ees finnisiddu-
da; agga teiste kottid käsks temma wilja-
ga täita, ja iggaühhe rahha nende teadma-
talt wiljakotti panna ja neid minnema sa-

ta. Kui õhto õ-majjale ollid jãmas, wõttis
üks omma kotti lahti ja leidis omma rah-
ha kotti suust. Ja nemmad löid kookuma,
ja ütlesid: mis Jummal meile nüüd wõt-
tab tehha?

Ehmatas Jakob wägga, kui kulis, et
temma poeg Simeon finni jãnud, egga taht-
nud koggoniste Penjamit Egiptuse male
lasta. Agga kui wimaks nãggi, et ei wõ-
nud parrata, satis tedda teistega ja ütles:
lapsed, wõtke kahhewõrra rahha jure, ja ka
sedda rahha kasa, mis omma kottide suust
ollete taggasi sanud.

Tullid nemmad siis teist korda Egiptuse-
male. Agga kui Josep Penjamit nãhha sai,
hakkas temma südda sees lifuma; laskis
neile lõuna sõma-aega walmistada, ja wõt-
tis neid wägga ausaste wasto. Agga nem-
mad pannid sedda, mis meleheaks ollid to-
nud, Josepi jalge ette, kummardasid ja
heltsid silmili temma ette mahha. Teisel
hommikul laskis ta neid ärraminna. Kui jo-
kaugele ollid sanud, käsks Josep omma

üllewatajat neid takkaaiada, finniwõtta ja neile üttelda: head ollete kurbjaga tassunud ja mo issanda karrikast, kelle seest temma joob, kasa wõtnud. Nemmad ütlesid endid sesuggusest süüst puhtad ollewad, pallusid kotta läbbi katsuda, ja kelle kottist sedda wargust pididi leitama, sedda sealsammas paikast arrahukkata. — Karrikast leiti Penjami kottist. Müüd olli nende kitsus ütlemata, ja nende hädda suur. Laksid kõik taggasi linna ja Josepi kotta. Langsid temma ette mani mahha, ja pallusid omma wanna issa pärrast halledaste, Penjamit lahtilasta ja mitte hukka mõista. Kui nemmad nenda pallusid, ei woinud Josep ennast enam piddada nende ees, kes temma jures seisid, waid hüdis: saatke iggameest mo jurest wälja! Ei jänud siis senna muud, kui agga temma wennad, ja ta nuttis sure healega, ja ütles wendade wasto: minna ollen teie wend Josep, kas mo issa weel ellab? Agga temma wennad ei wõinud temmale ei kuidagi wastata, sest nende peale tulli suur

hirm. Raskis Josep neid siis omma liggi tulla, ja ütles neid waigistades: ärge sago teie meel haigeks, et mind ollete seie arramünud; sest ello üllespiddamise pärrast on Jummal mind teie ele seie lakkitanud. Hakkas siis omma wenna Penjami ümber kaela, andis kõikile omma wendadele suud ja nuttis nendega.

Kui Waraole teada andis, et ta wennad tulnud, siis olli kunningal hea meel, ja kui ta kulis kuida loud olnud, kaskis temma Josepi issat kõige perrega Egiptusemale tua, ja neid Roseni-male, mis kõige parem seal maal olli, assuda. Nenda tulli siis Jsrael omma laste ja lastelastega Egiptusemale. Roseni-makond, mis Punnasemerre pole heitis, olli hea rohho-ma; seal wõisid nemmad lahkestes ellada ja omma wisi järrele farja piddada.

Kui Jakob 17 aastat seal olli ellanud, surri temma ärra, 147 aastat wanna. Josep laskis temma surnokehha, Egiptuse wisi järrele, kalli rohtude ja ellidega wõida, ja

mattis tedda, nenda kui temma olli lubba-
nud, Ranaani-ma rahhopaika, kus temma
õnnis isä omma haudas hingas.

Pärast Jakobi surma kartsid Josepi wen-
nad, et ta ehk wahhest wõttaks neid wiha-
ta, ja sedda kurja, mis naad temmale ollid
teinud, kätte tassuda. Sepärast ütlesid Jo-
sepile, et nende isä enne kui ta surri, käst-
nud tedda palluda, nende ülleastmist ja patta
neile andeks anda. Josep ütles nende was-
to: ärge kartke; sest teie mõtlesite küll mo
wasto kurja, agga Jummal mõtles sedda
heaks, et ta teeks nenda kui tännapäaw on,
ja paljo rahwast elluse jättaks.

Josep ellas pärast isä surma liggi 60
aastat, ja jättis Egiptuse-rahwast ja omma
isä järgmisi õnne ja hea põlwe sisse.

Arramõista ma ei tahha,
Omma Lõja nõu ja tõõd,
Waid ma püan jätta mahha,
Ilma pimmeduse õõd;
Sest mis Jummal teind ja teeb,
Iffa forda läind ja läab.

15. Moses sünnib 1500 enne Kristust.

So filmad on mo ihho näinud, kui
ta seggane alles olli, ja so rama-
tuse ollid need asjad kõi kirjutud.
Laul. 139, 16.

Jakobi perrekond, mis temma Egiptuses
wiis, olli 70 hinge arwata. Ni kaua kui
Josep ellas, auustas neid iggaüks; agga
kui temma filmad kinni läksid, jubba siis
loud teist wiisi hakkasid minnema. Egiptu-
se-ma pärris rahwas nurrisest ja ütlesid:
needsinatsed wõera ma innimesed. ellawad
siin uhkeste ja sureste, kõigeparremad maad
nende, ja alwemad meite kões; meie orjame
ja teme ränka teggo, nemmad ellawad ul-
la; meie maksame kangel makso, nemmad
on sennest wabbad: tehko funningas omma
rahwale õigust, suntko neid ka, ja wõtko om-
ma maid õigusega rahwale jaggada. —
Pandi siis Israeli rahwast teo ja makso
alla; nüüd tulli neile raske põlw. Kaks sad-
da aastat ollid nenda orjuses, agga mis

weel pahhem kui orjuse põlw olli se, et se rahwas, kes sel aeal ma peal ainus olli, mis ellawat Jummalat tundis ja tenis, Egiptuse-ma ebbausko ja temma wõera jum-mala tenistust olli haffanud armastama.

Israeli rahwas olli Egiptuse-maal wäg-ga sigginud ja sureks määratumaks hulga-ks aswanud; ja sest et tedda ennam kui selle ma pärris-rahwast waewati, olli funningas nende pärrast arraks sanud ja sowis neid wähhendada. Sellepärrast siis nende teggo weel suremaks tõsteti, ning peale sedda käs-tis Warao kõik nende poeglapsi, kui sündi-sid, arrasurmata. Kui loud sesuggused ollid, sündis Moses, kedda Jummal selle waewa-tud rahwa peastjaks, üllemakspeälitkufs ja kässoandjaks tahtis tõsta, ja kes sedda Egiptuse-maalt pididi ärrawima ja sealt wäl-jatoma. Temma issa olli Amram, Lewi soust, kes omma naesega omma poeakest ter-we kolm kuud järrelefulajate eest ollid ärra-peitnud. Kui tedda kauemine ennam ei wõi-nud warjata, wõttis mees osje ja teggi neist

kindla laeka, tõrwas sedda ärra, ja emma panni lapse senna sisse ja wiisid jõeäre roos-tiko sisse. Selle wäetima õdde jäi kangelst seisma, et saaks teada, kuidas selle piissi-kesega pididi sündima. Tulli siis funninga tüttar jõeale ennast pessema, ja temma no-red naesterahwas käisid kõik temma tagga. Kui laekast seal roostikus näggi, läkkitas ühhe ümmardaja, käsits sedda ärratua, ja lahti tehha. Näggi siis lapsokese sees olle-wad, mis wägga nuttis. Halleduse liku-mist ommas süddames tundes, ütles tem-ma: se on üks neist willetsaist Ebrea rahwa lapsist. Wäetima õdde tullis siis ette ja üt-les Warao tütre wasto: kas pean minne-ma, ja immetajat naest Ebrea naeste seast kutsuma, et ta sedda last immetaks? Run-ninga tüttar ütles: minne! ja se tüdrefukene läks ja kutsus omma emma. Selle kätte an-dis Warao tüttar last immetada, ja lubbas temmale selle eest palka anda. Pärrast wõt-tis temma tedda ommale kassolapseks ja andis temmale nimme Moses, mis ni pal-

jo tähhendab kui: weest wõetud. Run-
ninga kobjas kaswis Moses noreks mehheks,
agga ta ei tahtnud mitte senna jada, sest et
omma rahwa pole hoidis; sepärrast lahkus
sealt ja läks omma sou rahwa jure. Juhtus
ükskord, et üks Egiptuse mees üht Israeli
meest rõõwli wisil peksis; kui Moses sedda
näggi, kargas temma appi, hakkas Egiptuse
mehhe wasto, ja tulli üks ni ränk hoop tem-
ma käest, et ta mehhe surnuks löi. Pääw
pärrast sedda, näggi ta kaks Ebrea-meest tei-
ne teist pekswad ja ütles delama wasto: miks
sa omma liggimest peksad? Agga se torrises
wasto ja ütles: kes on sind meie ülle kohto-
mõistjaks pannud, kas sa tahhad mind nen-
dasammoti ärratappa, kuida sa eile Egiptuse
mehhe ärratapsid? Kui Waraogi kuulda sai,
mis Moses teinud, käskis ta Mosest kinniwõt-
ta ja tedda ärrahukkata; agga temma pögge-
nes ärra ja läks Midjani-male, kus temma
preestri Jtro jures asset leidis, selle puddolo-
jufsid hoidis, ning pärrast temma waimehheks
sai. Temma naese nimmi olli Sippora.

Sa, Issand, kõige ilma peal
Kõik hoiad, pead üles;
Ma ollen, kus ma ollen eal,
Kui emma püues, süles.

16. Israeli-rahwas peaseb Egiptu- tusest.

Ärge elsiige mitte, Jummal ei an-
na ennast mitte pilgata. Kal. 6, 7.

Kui Moses alles Egiptuse-maal olli, näg-
gi ta kurwa süddamega kuida temma rah-
wast waewati, ning näitab luggu nenda, et
ta selgi aeal mil Midjani-maal olli, ajoti sõn-
numid Egiptuse-maalt olli sanud, ja omma
wendi ikka meles piddanud. Aega möda,
nende 40 aasta sees, mis ta seal ellas ja wi-
tis, sündis temma sees se nõu, Jummal ab-
biga Israeli-rahwast Egiptuse orjusest peäs-
ta, ja tedda Kanaani, omma esiwannemate-
male taggasi wia. Mitme immeliko juhtu-
miste läbbi selle nõu sisse kindlaks kinnitud,
läks temma Egiptusest, ja tulli omma wenna

Aroniga kunninga ette, ja pallus, Israe-
lile lubba, Egiptuse maalt ärraminna, ja teg-
gi omma kõnne kinnitamiseks mõnda imme-
tegg. Agga Baraol polnud ei koggoniste
sedda meelt, ni suurt hulka allamaid maalt
laska ärraminna, ja ei annud enne järrele,
kui Zummal tedda ja temma maad rānga
nuhtlustega sai nuhhelnud. Need ollid, et
kõik wessi werreks ja ma konne tāis sai; et
tāid ja pahhad linnud kõik maad waewasid;
et pārrast neid suur weiste-katk tulli; et in-
nimestele willid ja muhhud külge löid; et
nisuggune rahhe saddo tulli, mis weel ilmas-
ki ma peal polle nähtud, sest et kõik purruks
lõi ja rahwast ja weiksid tappis; et selle peale
Zummal hommiko-ma kili parwed nuhtlu-
seks lākkitas, mis kõik ärrakautasid, mis rah-
hest olli järrele jānud, ja kõik puud walgeks
ja maad mustaks löid. Sest Jehowa ütles:
nemmad peawad mapinda katma. Siis tulli
pilkane pimmedus, mis kolm päwa maad kat-
tis, et ei õ egga päwa wahhet ei olnud.
Kui Barao südda ikka weel kõrwaks jai,

siis surrid ühhel ösel kõik esimesed poeglap-
sed, ni hästi Barao esimene poeg, kes tem-
ma aujärke pididi pārrima, kui ka kõige al-
wema innimeste poead, ka kõik lojuste essi-
mesed issased lomad. Muid olli suur kaeb-
dus Egiptuse-maal, ja Barao tundis, et sur-
relis asjata Issanda nõu wastopanneb. Ta
kutsus Mooset ja Aronit ja ütles neile: min-
ge mo rahwa seast ärra; minge ärra Israeli
rahwaga. Nemmad ollid jo kõik endid selle
wasto walmistanud. Igga perrekond, wal-
mis tele minnemas, löid weel üht talle, kelle
werrega omma majja ukse pida wārwisid,
ja fire pārrast hapnemata leiba kõrwa wõt-
sid. Sedda pididi pārrast igga aasta Pasa-
nimme al, mällestuseks teggema, et Zum-
mal neid Egiptusest peastnud. Neid, kes
ärraminneas ollid, olli 600,000 meest, il-
ma laste arwamata. Agga kui rahwas Egiptu-
sest ollid wāljalāinud ja Punnase-merre
pole minnemas, kahhetse Barao, et ta
neid lastnud ärraminna; wõttis kõik omma
wāehulga kofko, aias neid takka ja tahtis

neid taggasi tua. Ja temma sai neid fätte,
kui nemmad merre äres leris ollid. Kui Is-
raeli-rahwas Waraot omma sõa-wäega näggi
tullemad, kartsid nemmad ülle wägga ja
nurrisesid Mosefega, et ta neid kiusatuse sis-
se saatnud. Agga Moses ütles: ärge kart-
ke, seiske rahhul, ja ootke ärrapeastmist; kü-
l Jehowa wõttab telte eest sõddida! Sündis
ka nenda. Wessi mõnas kängeste, ja Is-
raeli lapsed läksid kess merrest läbbi kuiwa
põhja möda. Agga kui Warao seddasamma
teed omma sõawäega merrest läbbi olli min-
nemas, tulli wee tõuso aeg, wessi tõusis käh-
ko, ja Warao uppus kõige omma wäehulga-
ga ärra.

Gest kula wanna wannemilt
Ja igga põlwe rahwast:
Kas Jummal ei te üllewelt
Mits õige, nuhtle wahwast
Kõik kurje, kes tend salgawad,
Ja armo-seädust põlgawad.

(Järg jääd tullemaks aastaks.)

Jummalat peame ille kõige innimeste
kartma.

Üks würst küsis keisre Wridriko käest:
„Kes kü- temma kõigeparremad sõbrad pe-
aksid ollema?“

„Need, kes Jummalat ennam kartwad
kui mind“, wastas keiser.

W a h w u s.

Rootsi kuningas Rustaw Adolw, kes
omma sõa-wäega Saksa-maal luteruse
usso-rahwa eest wahwaste sõddis, kui kõik
ma-ilm nende usko tulle ja mögaga tahtis
fautada, on se läbbi iggaweste fuulsaks ja
mällestawaks jänud.

„Waenlasti on wägga palju, ja meid on
wägga pissut!“ nenda ütles üks temma pea-
likuteft, kui ta näggi waenlasti liggi tullemad.
„Sedda parrem,“ wastas wahwa funnin-
gas, „egga meie siis naljaltsi omma kulide-
ga neist möda ei lasse!“

U s s o n ö d r u s.

Nendafammoti soiguwad neil päiwil mit-med: „fui teised ärralähwad, kus minna siis üksi jaan!“ Nödra ussoline! kuida sa siis üksi jaad? Eks Jummal ja sulle teiseks, kui tedda süddames kannad. Eks Jummal piskust paljut ei te! Agga söbber, kas sa siis ka tead, mis usk on, mis ta so käest nduab, ja kedda sa usfoga tenid? (Ebr. 11 peat.)

U s s o : ö p p e t u s e w ö i m.

Kui Türgi keiser Hussain, sure Ali poeg, üks pääw söma laual istus, pillus ühe temma orri waagna täie pallawat risi-tango pudro temma pähhä. Kurjaste watas keiser orja peale, kes wärrisedes ja wabbisedes temma jalge ette põlweli mahha langes, ja Koranist, s. o. Türgi piibli-ramatust sedda salmi ütles: „Walmistud on paradisi-aed neile, kes omma wiikka tallitsewad.“ Hussain ütles temmale lahkest süddamest: ma ep olle wiikhane. Orri lissas sellesamma salmi sõno jure: „ja kes neile andeksandwad, kes

nendele liga teinud.“ Hussain ütles, ilma et ta temma peale olleks wadandki: ma annan sulle andeks. Orri rätis weel: „ja Jummal armastab neid ülle kõikide, kes kurja heaga taseuwad.“ Hussain andis temmale heldeste kät, ja ütles: olgo siis nenda! tõuse ülles; ma lassen sind priiks ja kingin sulle 400 Trahma hõbbadat. Süddame wärris-tusega hakkas orri temma jalge ümber finni, ja hūdis: Oh, Issand, sa olled kõigekallima puu sarnane, mis omma warjo nendegi peale heidab, ja omma wiikka neilegi annab, kes jummalakartmatalt tedda kirowidega lopiwad.

Head wiisid üllendawad.

Neil päiwil, mil kuningas Karel I. Inlandi-maal wallitses, tulli ühhe tallopoea tüttar Londoni-linna tenistust otsima; agga ei leidnud, ja piddi selle piskoga leppima, mis üks ölle-luur temmale selle eest andis, et sakstele öllut koijsa kätte wiis. Tüdruko kannad wiisid ollid mehhe mele pärrast, ja wöttis mõnne ku pärrast tedda ommale toa-

tüdrufuks. Siis ellas temma ni mõistlikult ja kassinaste, et õlle-luur tedda naeseks wõttis. Memmad ei elland kuigi kaua paris; mees surri ja jättis omma nore naese lesseks.

Pärranduse pärrimise pärrast anti temmale nõu ühhe targa ja ausa adwokadi Hide jure minna; se leidis nore lesse pärranduse ni sure ollewad, et tedda ennesele ärrakossis. Pärrast sedda tõusis Hide omma tarkuse ja süggawa tundmise läbbi järk järkult kõrgemaks, ja olli wimaks Krahw Klarendon.

Üks temma tüttardest, mis se tallo-tüdrufilmale tõi, olli kunninga Jakob I. praua, ning Inlandi-ma wallitsejate Maria ja Anna emma.

Pettust ustatse iikka.

Polle weel saddat aastat, kui Londonis üks mees ulitsaid möda weddeles, ja paljo kerge-melelist rahwast ennese järrel pettis, et küüdi, mis temma rakis, rummalam kui rummal ja meletum kui meletu olli. Temma fi-

tis: „Tundsin Pabeli kunningast Nebukadnetsari (Jer. 27, 6.) wägga hästi; Hiop olli mo kõigekallim sõbber, ja ollen temmaga kõik, mis temma kannatas, ärrakannatanud. Ennam kui kaks tuhhat aastat ellasin Jerusalemas kui kulus kaupmees; ja olleksin praegogi weel rikkas mees, kui Judas Iskariot mind polleks petnud, ja kõik mo warra ennese kätte risund.“ — Mõnned ütlesid küll: sa jamsid; surem hulk uskus ja põllastas weel sellepärrast, et üllekohtone Judas tedda aina sandiks teinud. — Nüüd mõistame, mis need sõnnad tähhendawad, et innimesed nähhes ei nä, ja kuuldes ei mõista.

Winajook katsub filme peale.

Üks wanna seitsmekümne wie aastane mees, kes jubba kümne aastat waewalt agga prilliga lugges, wõib praego kõigepitkemat jutlust ilma prillita luggeda ja näab selgeste; sest et mullo winajomist ärratõutas ja sest aeast tedda mitte tilkagi ennam suhho ei wõtta. (Lätti näddalilehhest.)

Kanged joma:aead

Üks õppetud mees Inglis-maal on sedda ärrarehkendand ja ärraarwand, et need kanged jogid, n. f. wiin, jodam-wiin, piritus, õllur ja muud mis aastal 1844 seal maal ärraprugitud, üht jögge täidaksid, mis 300 wersta pitk, poolteist wersta lai ja 30 jalga süggaw olleks. Ommeiti on Inglis-maal paljo karskuse seltsisid, kelle liikmed kange jomae aega tilkagi suhho ei wõtta. Kui sedda polleks, siis saaks sest jöest suur järw, kelle sisse kõik tarkus, mõistus, jummalakartus ja head wiisid ärrauppuksid

Abne sōōb silmega.

Üks kahheksa aastane poisikene olli oma wannematega wõderusel. Kui sõma:aeal hakkas tolt eest jo lõppema, hakkas pois kibedaste nutma. Kui küsiti: mis sul wigga on; miks sa nuttad; eks sa sõ? wastas temma: „mo kõht on täis, ma ei wõi ennam süa!“ — Pista siis, mis üllejääb, tasko! „Need on jo ka täis, sellepärast ma nuttan.“